VM/VO/EVY

LUONNOS

Yhteisöverokannan alentaminen kasvutoimena

Tässä muistiossa tarkastellaan yhteisöverokannan esimerkiksi 3 %-yksikön alentamista kasvutoimena.

1. Toimenpiteen staattinen vaikutus yhteisöveron verotuottoon

Yhteisöverokannan alentaminen yhdellä prosenttiyksiköllä nykyisestä 20 %:sta alentaisi yhteisöveron tuottoa staattisesti arvioiden n. 400 milj. eurolla vuoden 2026 tasossa. Yhteisöverokannan alentaminen 3 %-yksiköllä alentaisi yhteisöveron tuottoa staattisesti arvioiden n. 1 200 milj. eurolla vuoden 2026 tasossa.

Yhteisöverokannan alentaminen lisäisi tilanteita, joissa suurten konsernien kansainvälinen minimivero tulisi maksettavaksi tai sen raportointivelvollisuus laukeaisi. Lisääntynyt riski minimiveron maksusta vaikuttaisi myös suurten konsernien kykyyn hyötyä verokannustimista, kuten eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä. Tarkkaa yhteisöverokannan alentamisen vaikutusta minimiveron maksuun ei ole voitu arvioida. Minimiveron toimittamisen aikataulusta johtuen lisääntyneen minimiveron maksun julkista taloutta vahvistava vaikutus ilmenisi muutaman vuoden viiveellä.

Kansainvälisen minimiveron piiriin kuuluu yhteisöveron maksajina merkittävä joukko suomalaisia yrityksiä. Minimiveron piirissä olevien konserniyhtiöiden maksama yhteisövero edusti vuonna 2021 lähes 40 prosenttia yhteisöveron koko tuotosta.

2. Vaikutukset investointeihin ja kasvuun

Suomen yhteisöverokantaa on viime aikoina esitetty alennettavaksi sekä tuottavuuden parantamiseksi että kansainvälisen verokilpailun vuoksi.[1] Suomen yritysverojärjestelmä on perustunut laajaan veropohjaan sekä kansainvälisesti kilpailukykyiseen matalaan verokantaan. Yhteisöverokannan alentaminen olisi toimena yksinkertainen ja investointien suhteen neutraali tapa keventää verotusta.

Teoreettisen verotutkimuskirjallisuuden mukaan yritysverotuksen alentaminen alentaa pääomakustannusta eli sijoitetun uuden pääoman tuottovaatimusta. Kun yritysverotusta alennetaan, aikaisemmin kannattamaton investointi voi siis muuttua kannattavaksi ja kannattava investointi entistä kannattavammaksi. Teorian mukaan tämä kannustaa lisäämään investointeja.[2]

Aikaisemmin on ajateltu, että yhteisöverolla olisi merkittävä vaikutus kasvuun ja rakenteellinen muutos, jossa yhteisöveroa alennettaisiin ja korvattaisiin kulutus- tai kiinteistöveroilla olisi kasvun kannalta suositeltavaa. [3] Näkemystä on sittemmin haastettu tutkimusmenetelmien tarkentuessa.[4] Viimeaikaisessa kansainvälisessä tutkimuksessa yhteisöverokannan alentamisen

[1] Etla (2024)
[2] VM (2017); Kari & Ropponen (2014). Kangasharju (2024)
[3] Arnold ym. (2011)
[4] Ks. Fuest & Neumeier (2023)

selkeää yhteyttä kasvuun ei ole löydetty.[5] Yksi selitys tälle voi olla se, että yhteisövero kohdistuu kaikkiin voitollisiin investointeihin ja siis myös niihin, jotka on tehty aiemmin. Koska yhteisöverokannan alentamista ei ole kytketty uuden investoinnin tekemiseen, alennus hyödyttää myös niitä yrityksiä, jotka eivät investoi tai jotka investoivat heikosti tuottaviin kohteisiin. Investointien sijasta yhteisöveron alennus voi myös kasvattaa yritysten varallisuutta tai niiden jakamia osinkoja.

Empiiristen tutkimusten mukaan yhteisöverokannan alentamista tehokkaampia toimia investointien kasvattamiseen ovatkin kohdennetummat kannustimet, kuten korotetut poistot tai T&K-vähennykset, jotka kohdistuvat investoinnin menoihin ja siten nimenomaan kannustavat investointien lisäämiseen.[6] Kohdennettujen kannustimien on monissa kansanvälisissä tutkimuksissa havaittu vaikuttavan positiivisesti investointeihin.[7] Talouskasvun kannalta tavoiteltavaa olisi, että näin lisääntyneet investoinnit tuottavat uusia innovaatioita. Tässä mielessä tehokkaimpina kannustimina on pidetty T&K-toimintaan kohdistuvia verokannustimia. Investointien lisääntymisestä seuraavan positiivisen vaikutuksen kasvuun voisi odottaa ilmenevän usean vuoden viiveellä, kun T&K-investoinnit alkaisivat kasvattaa tuottavuutta.

Yhteisöverokannan alentaminenkin kannustaa T&K-investointeihin, mutta koska alennus kohdistuisi näihin vain pieneltä osalta, toimi ei vaikuta yhtä tehokkaalta talouskasvun tukemiseksi. Tutkimuskirjallisuudessa on havaittu, että pääomakustannusta tärkeämpää voi olla veron kevennyksen kautta lisääntynyt kassavirta. Empiirisissä tutkimuksissa on havaittu, että yhteisöveron alentaminen on kasvattanut investointeja erityisesti rahoitusrajoitteisilla yrityksillä.[8]

Suomessa tehtyjä yhteisöverokantojen alennuksia tarkastelevan Harjun ym. (2022) tutkimuksen mukaan 6 prosenttiyksikön lasku yhteisöverossa vuosina 2012—2014 ei johtanut investointien keskimääräiseen kasvuun pienissä osakeyhtiöissä. Investoinnit ja arvonlisä kasvoivat kuitenkin yrityksissä, joilla oli rahoitusrajoitteita. Yritysten arvonlisässä havaittiin positiivinen reaktio myös yrityksissä, joissa omistajayrittäjä toimi aktiivisesti.

Yhteisöverokannan alentamisella voisi kotimaisten investointien lisäksi pyrkiä houkuttelemaan ulkomaisia investointeja. Suomen yhteisöverokanta on kuitenkin jo nykyään valmiiksi kansainvälisesti kilpailukykyisellä tasolla. Kansainvälinen yhteisöverokantakilpailu näyttää puolestaan hidastuneen, mahdollisesti suurten konsernien kansainvälisen minimiveron tai kansainvälisten veropohjan rapautumista estävien toimenpiteiden vuoksi. EU-maiden yhteisöverokannan keskiarvo on vuosina 2022-2025 noussut (21,2 %:sta 21,5 %:iin). Myös OECD-maiden yhteisöverokantojen keskiarvo on noussut vuosina 2022-2024 (23,6 %:sta 23,9 %:iin).

On lisäksi huomattava, että yhteisöverokannan alentaminen heikentäisi kohdennettujen verotukien, kuten korotettujen poistojen, T&K-lisävähennysten kannustinvaikutuksia tai puhtaan siirtymän verohyvityksen vaikutusta. Koska lisävähennykset ja korotetut poistot tehdään verotettavasta tulosta ennen veron määrittämistä, näiden verotukien kannustinvaikutus on sitä suurempi, mitä korkeampi on yhteisöverokanta.

3. Vaikutukset muihin verojärjestelmän osiin

[5] Fuest & Neumeier (2023); Gechert & Heimberger (2022)
[6] Fuest & Neumeier (2023)
[7] Tulosten yleistyvyys Suomeen ei kuitenkaan ole suoraviivaista.
[8] VM (2017); Zwick ja Mahon (2017)

Yhteisöverokannan alentaminen vaikuttaisi myös muihin verojärjestelmän osiin. Esimerkiksi osinkoverotuksessa osittain verovapaiden osinkojen verotusta tulisi muuttaa yhteisöverokannan alennusta vastaavasti niin, että osingon kokonaisveroaste säilyisi muun verotuksen kanssa sellaisella tasolla, että järjestelmän neutraalius ei entisestään heikentyisi. Jos tätä korjausta osingonsaajien verotuksessa ei otettaisi huomioon, se johtaisi osinkoverotuksen osalta entistä suurempiin vääristymiin tulonmuunnon lisääntymisen ja sijoitusmuotojen epäneutraalin verokohtelun vuoksi.

4. Yhteenveto

- Yhteisöverokannan alentaminen olisi investointien suhteen neutraali tapa keventää verotusta. Verotus kevenisi kuitenkin tällöin yhtä paljon vanhoille investoinneille kuin uusille, joten se vaikuta olevan kasvutoimena yhtä tehokas kuin esimerkiksi T&K-toimintaan kohdennetut kannustimet. Empiirinen tutkimus ei selkeästi tue sitä, että yhteisöverokannan alentaminen lisäisi merkittävästi kasvua tai toimena rahoittaisi itse itsensä.
- Yhteisöverokannan alentaminen yhdellä prosenttiyksiköllä nykyisestä 20 %:sta alentaisi yhteisöveron tuottoa staattisesti arvioiden n. 400 milj. eurolla vuoden 2026 tasossa. Yhteisöverokannan alentaminen 3 %-yksiköllä alentaisi yhteisöveron tuottoa staattisesti arvioiden n. 1 200 milj. eurolla vuoden 2026 tasossa.
- Yhteisöverokannan alentaminen lisäisi tilanteita, joissa suurten konsernien kansainvälinen minimivero tulisi maksettavaksi tai sen raportointivelvollisuus laukeaisi.
- Suomen yhteisöverokanta on kansainvälisesti vertaillen matala.
- Julkisen talouden kestävyyden kannalta sekä sen arvioimiseksi, kuinka paljon muutos lisäisi konsernien joutumista minimiveron piiriin, mahdollinen yhteisöverokannan alentaminen voitaisiin toteuttaa asteittaisesti.

Lähteet:

Arnold ym. (2011): Tax policy for economic recovery and growth. Econ. J. 121(550):F59–80.

Etla (2024): Muistioita hallitukselle. 10.1.2024. https://www.etla.fi/julkaisut/muut-julkaisut/muistioita-hallitukselle-suomen-pelastuspaketti/

Fuest & Neumeier (2023): Corporate taxation, Annu. Rev. Econ. 15.

Gechert & Heimberger (2022): Do corporate tax cuts boost economic growth? European Economic Review, Volume 147

Harju ym. (2022): The effects of corporate taxes on small firms. Journal of Public Economics 212

Kangasharju (2024): Yhteisöveron lasku on arvioitua kannattavampaa. Etla Muistio 151.

Kari & Ropponen (2014): Literature review of the dynamic effects of corporate income taxation. VATT Muistiot 40

VM (2017): Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti, Valtiovarainministeriön julkaisu – 12/2017

Zwick ja Mahon (2017). Tax policy and heterogeneous investment behaviour, American Economic Review 107.